

U. B. BERGEN

1611.45

Ms.1568 I f

-44

3. mai 1943

1. mai 1943

Denne dag har gjennom mange år vært arbeidernes dag. På denne dag samlet de seg over hele landet og gjennom sine demonstrasjoner manifesteret de sin makt og hevdet sine krav. Nå er det annerledes. Vort folk er undertrykt. Arbeiderne har ingen makt å demonstrere, ingen rettigheter kan kreves. Sammen med mange andre er flere av arbeiderne sendt i fengsel og i koncentrasjonsleire. Nasistene slaveholder arbeiderne. Men 1. mai er ikke bare en samlingens dag for arbeiderne. Den er også håpets dag, for med den kommer våren og den lyse tiden. Derfor skal den gi oss alle ny kraft til å kjempe for demokrati, frihet og menneskerettigheter, mot undertrykkerne, mot nazi-Tyskland.

"Ut fra fortidens mørke,"

"fremtiden lysende står."

Den engelske arbeiderleder Bevin sendte i anledning dagen en hilsen til de norske fagorganiserte, som var samlet til møte i London. Hans hilsen ga uttrykk for en sterkt vilje til å hindre en ny krig, og istedetfor fattigdom, sykdom og ølendighet bringe politisk og økonomisk frihet med en høy levestandard. Han sluttet med å si: "1. mai forplikter vi våre norske venner til ikke å oppgi kampen før deres frihet er vunnet tilbake og de økonomiske tilstandene bringer lys og glede inn i folkets liv."

Iste mai sendte Stalin ut en dagsordre, hvor han takket den røde hær for de resultater den har oppnodd under vinterkrigen. Han roste også de allierte for deres seire i Libya, Tripolitania og Tunis. Desuten nevnte han de allierte med røder for de slagene de har rettet mot Tyskland og Italia med flystyrkene. Vinteren har gitt grunnlaget for Hitler-Tysklands nederlag. Tyskerne ville gjerne sluttet fred med England og Amerika for at de sammen skulle gå mot Sovjetsamveldet. De ville også gjerne sluttet fred med Sovjet for å gå mot England og Amerika. Men de kan ikke ha noe håp om en slik splitteise til de allierte.

Vi vet at bare gjennom nazi-Tysklands fullständige tilintetgjørelse kan det bli fred i Europa. Tiden nærmer sig da de allierte armeer vil knekke ryggen på nazi-styret.

I en tale fredag sa Worm-Muller bl.a. "Nu innkaldes Quislingene for å tale om Europas Forenede Nasjoner, det vises ikke om undertrykkelse men om fullständig selvstyre. Men det knkker i byggverket. Disse toner synes altid å være diktatorenes svanesang. Da Donaumonarkiet i 1918 begynnte å tale og invadere stater, sprengtes det straks etter og han som ville ta et forenede Europa, havnet på St. Helena. Det er kjent at tyserne selv allerede har utnevnt de øverste administratorer til å lede "forbundet". Parlamentet kjennes ikke, kun administrasjon. Røttarfangerne vil lokke, men forbundet er dannet mot Hitler. Hans forbund eksisterer ikke. Ungdommen står knyttet sammen, idet av ånden som har bært Europas civilisasjon, av finsflanden fra Akropolis."

I en fortale til et av sine skuespill sier Bjørnson:
"En kunstig taushet kræves bare, så lange representantene for et
mindretal er ved magten. Dette er i sig selv så kunstig at det
må holdes gående med kunstige midler. Flertallet har lært i under-
trykkelsen og kampen hvad det frie ordskeife er værdt. DET ER I
ANDSFRIHET AT VORT FOLK HAR VOKSET".

DET ER I ANDSFRIHET DET IGJEM SKAL VOKSE.

De viktigste begivenheter i påskeuken:

Tunis: I påskeuken begyndte de avsluttende stor-angrep mot aksens stillinger. 400 kanoner indledet offensiven og Montgommery sendte dette opfordring til sine soldater: La oss fortsette den hårde opgave. La oss tvinge fienden til et førsteklasses Dunkirque. Fremad, kast fienden på sjøen." 26/4 var stillingen denne: franske tropper i nord stod 20 km øst for Cape Serrat og amerikanske styrker 19 km fra Matour. 1ste arme hadde okkupert det meste av Long stop Hills og presset på mot Terbourba. Den hadde indtagt Goubelat. Franske styrker presset på mot Mjedez-el-Bab. Den 2de arme stod $\frac{1}{2}$ veis mellem Enfiderville og Bou Ficha i Hammamethbukten og hadde okkupert Jebel Terhcuna. 91 tyske tanks var ødelagt. 73 aksefly og 32 allierte fly skudt ned. 31 transportfly og 11 eskorterende jagerfly skudt ned. I April er omtrent 200 av disse transportfly skudt ned. De tar 14 ton materiell eller 120-170 mann. 14 fiendtlige skib blev senket. Neapel blev bombet to gange og forsvrig andre mål i Middelhavet. Britiske faldskjermtropper har gjort det av med 5000 fiendtlige soldater. De amerikanske tap i Tunis opgis til 12000 drepte, sårede og fanger, derav 1500 faldne.

Vestfronten: Den 20/4 blev Berlin, Stettin og Rostock bombet. 31 fly gikk tapt. Mål i Frankrike, Belgien og Holland samt N.V. Tyskland ble også bombet. 2 tyske og 4 britiske fly gikk tapt. Kun søndag var der tyske fly over England. 1 bombefly blev skudt ned. Et skib ble senket utenfor Norges kyst, 1 Ebåt og 1 tråler i kanalen. 7 tyske ubåter ble senket og skadet under et konvoislag i Atlanterhavet. 1 norsk flyver skjøt ned et tysk fly.

Rusland: Tilsit og Insterburg og andre mål i Øst-preussen er bombet. Insterburg av 200 fly i to timer. 1 russisk fly gikk tapt. 13 tyske fly ble skudt ned over en tyskokkupert havn i Østersjøen. 150 tyske fly ble ødelagt på to flyplasser på Kuban. På en uke er 381 tyske og 134 russiske fly gått tapt. 2 tyske skib er senket i nordlig farvand, 2 motortorpedobåter og 1 båt i Svartehavet. Der har været hårde kamper på Kuban. På en uke har tyskerne her mistet 5000 mand og 200 tanks. Ved Kursk har der rast et tre dages slag. Tyskerne måtte gå tilbake og tapte over 100 tanks.

Forskjellig: Sverige har sendt en skarp note til Tyskland på grunn av tysk beskytning av svensk ubåt Draken i svensk farvand. Man tror i Sverige at tyskerne også har senket ubåten Ulven. Der har været voldsomme antinasistiske demonstrasjoner i Sverige.

Den amerikanske Legasjon er kommet fra Helsingfors til Sverige og Stockholm regner med brudd. U.S.A. søker at overtale Finland til å slutte fred med Rusland. Samtidig er Finland utsatt for press fra Tyskland som krever fuld støtte under sommerens operationer.

Krigsoversikt 1. mai 1943

De sidste 14 dage har kampene dreiet seg om de to
brenhoder som tyskerne holder, Taman og Tunis. I Kuban er tyskerne
trengt sammen på et litet område som er 60 km langt og 30 km
bredt. Tyskerne holder stillingen men den er truet av russerne
fra øst og vest. For å forstyrre den russiske offensiven gikk
tyskerne for 14 dage siden til angrep over en 30 km bred front.
Operasjonene varte en uke uten framgang og med svære tap for
tyskerne. Den 17. arme ble sterkt svekket, særlig rumenerne, som
er blitt hensynsløst utnyttet av tyskerne.

I Tunis har aksen sat 200000 soldater på spill, derav
50000 tyske kjernetropper. For 14 dage siden begynte de allierte
sin offensiv for å kaste tyskerne ut av de ytre forsvarslinjer
som behørsles av veier og jernbanenett. I nord går to veier fra
Algier til Biserta over et 40 km bredt distrikt inntil de løper
sammen ved Mateur. Det ødete amerikanske armekorps fikk den opp-
gave å drive tyskerne vekk her. Veien fra Sousse til Tunis
deler ved Enfidaville hvor en gren går langs kysten og inn på
den tunisiske slette. Her gikk den seierrike 8de arme til angrep.
På midtfronten går to veier til Medjez-el-Bab og Pont du Fahs.
De behørsles av høye fjell. Til venstre for fjellene ligger en
slette hvor fienden hadde koncentrert panserstyrker og det ut-
viklet sig til voldsomme tankslag. Den 8de arme stormet Enfid-
aville og har holdt sine stillinger trods heftige motangrep.
Syd for Pont du Fahs står de franske styrker under general
Giraud, og britisk infanteri har tatt et ene fjell etter det
annet. Vejen til Medjez-el-Bab og Pont du Fahs raser panserslag hvor
tyskerne har hat 2000 faldne og tapt 80 tanks. Tyskerne
kjempet hårdnakket men må betale dyrt for utsettelsen av neder-
laget. Da Rommel for 6 uker siden forlot Afrika og overlot kom-
mandoen til von Armin, fikk denne ordre om å kjempe til sidste
patron. Han følger ordenen men har lidt veldige tap som ikke kan
erstattes da mindre enn halvparten av forsyningene når frem
over stredet. Da Tunis og Biserta stadig bombes, blir også store
deler av materiellet ødelagt der. Utformelselshavnene i Italia bombes
også.

På grunn av bombingen i Tyskland vil tyskerne gjerne
flytte sin industri ut av rekkeviðde for de allierte fly, men
kull og malm kan ikke flyttes. Aksen har i det sidste talt meget
om Vestvold og Italias forsvarslinje. Men til en bunkers brukes
bl.a. 50000 kg cement, 80000 kg sand, 16000 kg stål og 12 mann
må arbeide i 4 uker for at gjøre bunkerens ferdig og den trenger
4 andre uker til å tørke.

Nyheten tirsdag-lørdag

Såvel tirsdag som onsdag meldtes om ny alliert
framgang. Også onsdag bortsett fra et punkt n.ø. for Mjedez-el-
Bab, hvor den 1ste arme var blitt stoppet av de tyske motangrep.
Long Stop Hill er ryddet for aksetropper. Den 1ste arme stod
onsdag mindre enn 8 km fra Terbourba. Franskmennene hadde onsdag
gjort seg ferdig med fjellene og stod nær Pont du Fahs. De har
nådd kontakt med den 8de arme. Torsdag ble der kjempet i
Pont du Fahs forsteder. I løpet av de sidste dager er over 85
tyske tanks ødelagt. Tyske motangrep i Medjerdaområdet har vun-
net ierrring. Lørdag meldtes om voldsomme kampe i 1ste armes
områder. Franskmennene måtte gå noget tilbake men overalt ellers
holdt de allierte sine stillinger. Tyskerne hadde store tanktap.

I nord står amerikanerne nu mindre enn 18 km fra Matour og det meldtes lørdag om ny fremgang. 3 mindre steder blev inntatt. 400 tyskere faldt. Franskemannene ved nordkysten står 11 km fra Atelsjøen. Luftvirksomheten over områdene er intens. Mandag gik 13 tyske og 12 allierte fly tapt. Tirsdag 22 tyske og 3 allierte, og det opgis at tapene er 4-1 i de allierettes favør. Fra 29/3-24/4 mistet aksen 1064 fly og de allierte 270. Værd nedskytingen av 31 transportfly gik 27000 liter bensin tapt for aksen. Tirsdag meldtes om senkningen av 2 skib i Middelhavet, torsdag om 2 skib senket, 2 skadet og 2 sat i brand. Fredag meldtes at allierte fly gjennom de sidste 36 timer hadde senket eller skadet minst 14 fiendtlige skib. Bombefly senket 2 til av aksens forsyningsskip i Siciliastredet. Lørdagens kommunike melder om kraftige luftangrep på fiendens skibsfart i Middelhavet. En destroyer blev senket og en annen skutt i brand. 2 handelskip fik bombetreff og andre blev skadet. 8 aksefly blev skutt ned og desuten 5 jagerfly. 7 allierte fly gik tapt. Ubåter har desuten senket yderligere 10 skib i Middelhavet, deriblant en stor tankbåt. Ved Biserta senket flåten 1 skib og 2 bensinskip. Den 8de māne er gått til nye angrep i sit avsnit og har hat lokal fremgang. Den amerikanske krigsminister opgir at hittil er 100000 tyske soldater sat ut av spillet i Afrika, italienernes og von Armins tap ikke medregnet.

Der meldes fra neutrale iakttagere at en konvoi på 150 skib har passert stredet ved Gibraltar med østlig kurs torsdag. Likeledes skal et stort antal krigsskip deriblant hangar og slagskip være gått ut fra Gibraltar. B.B.C. sjømilitære medarbeider mner at meldingene utvilsomt er riktige.

Bombingen av Italien fortsetter. Villacidro på Sardinia, Bari, Grossset nær Rom, Cagliari samt Augusta blev bombet mandag. I Bari blev alle hangarer ødelagt. Onsdag angrep amerikanske fly Cyrrakus. 4 jagerer blev skutt ned. 1 amerikansk fly gik tapt. Messina og Neapel blev også angrepet. Lørdag meldtes at amerikanske fly igjen hadde angrepet Messina. 1 fly gik tapt.

Flere høie fascistembedsmenn er avskjediget av Mussolini og erstattet med pålitelige folk. Samtidig truer italienerne med at følge Japans eksempel og henrette fangne allierte flyvere.

Vestfronten: Nat til tirsdag blev Duisburg angrepet. 17 fly gik tapt. Angrepet varte 3/4 time og der blev kastet 30 ton bomber i minuttet. Nat til torsdag blev Wilhelmshafen kraftig bombet. 23 fly savnes. Nat til lørdag blev Essen og andre mål i Ruhr bombet. 13 fly savnes. Essen er den by i verden som er mest bombet. 10000 ton bomber er ialt kastet ned der. Mål i Frankrike, Belgien og Holland blir til stadighet angrepet.

Tirsdag blev en konvoi i kanalen angrepet. 2 skib blev sandsynligvis senket samt en Ebåt. Et skib ved den norske kyst blev også senket. En konvoi ved Bretagne blev angrepet onsdag. 2 Ebåter blev senket, 2 transportskip og 2 eskorteskib senket eller skadet. Torsdag blev to forsyningsskip ved den hollandske kyst skutt i brand, 1 minesveiper og andre skib blev skadet. Alle disse operasjoner er utført av flåten. Britiske marinefly har foretatt den hittil største minelegning i østersjøen, hvor tyskerne driver ubåtøvelser. Den norske sjøkommando beklager tapet av jageren Eskadale. Den hadde 180 mands besetning. De pårørende som har tap vil bli underrettet. Bl.a. kapteinen er reddet.

Rusland: Der er svære kamper på Kuban og russernes press øker. Fremskutte stillinger er erobret. 117 tyske fly er skutt ned i løpet av onsdag og torsdag. I Barentshavet har russerne senket et tyske skib samt et i Svartehavet. Russiske fly bombet fredag Køningsberg.

Forskjellig: I Oslo er der megen uro. Ved sabbatasje er to skib, Ortebsburg og Tugela, senket på havnen. Der er mange arrestasjoner. I Sund i Sunnhordland er to tyske gestapo skutt av en ukjendt person. Der har været husundersøkelse helt opp til Rosendal.

Svenskene er fortsat ophisset over affæren med Tyskland og svensk presse betegner det tyske svar på Sveriges note som uforkammet. Det tyske skib Rheinfels er gått ned ved Sveriges sydkyst.

Det går mot brudd mellom U.S.A. og Finland. Dersom Finland ikke slutter fred med Rusland vil det få dele Tysklands skjebne, sier amerikansk presse.

Indkaldelsen av norsk arbeidskraft fortsetter. Mange tvinges til å bære tyske uniformer.

I Holland er der studenteuroligheter. Studentene har valget mellom at gå inn i nasistpartiet eller bli sendt til Tyskland. Universitetene er stengt.

Nyhetene søndag:

I dagens allierte kommunike fra nord-Tunis melder at 4 aksesskip er senket og et 5. skadet utenfor Tunis og Sicilia. I alt er således 23 skip meldt senket eller skadet i de allierte kommunikeene i går og i dag. Siden de allierte gikk i land i nord-Afrika har bare undervannsbåter senket eller skadet 204 skip. Til lands i Tunis er sterke tyske motangrep på enkelte avsnitt drevet tilbake. Det amerikanske armekorps har tatt 600 fanger og har hatt en del framgang. General Alexander har sendt en hilsen til amerikanerne i anledning deres siste seire. I Medjez-el-Bab-området har den 1. arme bedret sine stillinger. I luften har dårlige værforhold umuliggjort større operasjoner. 8 fiendtlige fly ble skutt ned i går mot allierte. Spitiirefly fra Malta har angrepet jernbanetransporter på Sicilia.

Britiske fly var i natt på oppdagelsetokter etter skip utenfor Norskekysten. 7 fly savnes. Samtidig ble det lagt ut miner i fiendtlige farvann. Ingen fly gikk tapt under dette arbeidet. I Østersjøen har de minene britene har lagt ut, brakt forvirring. 2 tyske bergningsbåter og 1 pontongbåt på vei til Norge gikk på magnetiske miner og sank i Øresund i går. Britiske fly var igjen på tokt over Frankrike i går uten å møte motstand. I går begynte tyskerne å skyte over Kanalen igjen etter at det har vært pause en hel måned.

Fra Russland er det lite nytt bortsett fra artellerikamper i vest-Kaukasus. Over Kuban tapte tyskerne i går 24 fly. Det ble meldt om troppesamlinger ved Orel og s.s. for Leningrad.

Churchill har sendt en hilsen til Polen i anledning den polske nasjonaldag i morgen. "Vi ser alle fram til freden som vil gi et stort og uavhengig Polen", het det. - Stalins dagsbrødre er i Storbritannia og Amerika blitt betegnet som et avgjrende nederlag for tysk propaganda. - President Roosevelt har gitt trøye til den amerikanske statsadministrasjonen om å overta alle de krigsribene der det er brutt ut streik. - I sin 1. mai-tale understreket statsminister Albin Hansson svækkenes neutralitets- og forsvarspliktige og manet til roligheit.